KURDISTAN

QENGÊ YEKITIYÊ

KOVARA YEKITIYA DEMOKRATÊN KURDISTAN

Rêxistina Qenciya Gelemper ya Pejirandî

Zeitschrift der Union der Demokraten Kurdistans
Gemeinnütziger Verein e.V.

Cengkarekî Kurd di navbera salên 1792-1798 de

Kurdischer Krieger mit spitzer Mütze, Holzschnitt nach G. A. Oliviers Reise durch das Türkische Reich, Egypten und Persien, während der Jahre 1792 bis 1798,,Bd. III, Wien 1809, zu S. 153.

Ji BO Serxwebûnê Di Eniyek Nîştimanî de Bighên Hev!

Sal:2/ 1984 Hêjmar: 3/4 Biha: 5,-DM

Hezar,hezar sed sal herin
Merd û namerd ser bigerin
Te bernadin em ji destan
Welatê me xweş Kurdistan

www.arsivakurdi.org

T Ê D A Y Î

Nivîsar	Nivîskar	Rûpel
-Ta Kînga ?.....	Hemreş Reşo	1
-Rewşa Me û Rewşa Dijminên Me	E. DERBAS.....	5
-Ewtonomiya Seddam H.....	Hemreş Reşo	12
-Ji Bo Çi ye Ev Giyanê Bê Hêvî	Heyderê OMER	19
-Rêzannameya Koma Doliwger a YDK 18/19.6.83....	....	24
-Biryarên Komcivîn a IV.....	....	31
-Kurd û Pirsiyariya Gelê Kurd Di Komcivîna 26 ya PKYS de	Tîmûrê Xelîl Muradov ...	34
-Helbestvanekî Kurd Li Rewanê	Tîmûrê Xelîl Muradov ...	35
-Ein Leser Brief	Abidin Sönmez	37
-Kurdische Institut in Paris	....	41
-Banga YDK ji Bo Alîkariya İnstitutê	....	45
-Parçe-Rojnameyên li ser Kurd nivisîne	....	46
-Pirtûkên Firotinê	....	51

Navnîşana Demî .....
Anschrift,zZ. .....

Y.D.K (U.D.K.)
P.F. 3219
D-4030 Ratingen 3

www.arsivakurdi.org

T A K Î N G A ?

"Ji bo ku em bikaribin xebata çandî bi hev re bikin, divê em bi kêmanî li ser dîtin, bîr û baweriyên siyasî bighên hev.
Bi a me, xebata çandî bê î naverokeke siyasî nabe." 10.1.1980

Ev herdu hevokên jorîn ji nameya berpirsiyarê rêxisteneke Kurd hatiye standin. A rast name bi xwe ye. Mehekê berî wê me civînek di navbera hin rêxistinên Kurd de pêk anîbû. Armanc ew bû ku di deqên hevpar de xebatek yekdestî were kirin... Di dawiya civînê de hate pejirandin ku bi kêmanî di warê çandî de (wek pêkanîna şevên kurdî,pîrozkirina cejna Newroz,çapkirina pirtûkên dîrokî û h.d.) divê tevgerek destpê bike... Lê wek di rêzikên jorîn de tête dîtin, ev jî, ji bo rêxistinên Kurd li Ewropa bi "yekbûna bîr û bawerî"ve dihate girêdan!...
Rêxistinên Kurd xwe di wê demê de gelekî bi hêz dinasîn û dixwestin ên derî xwe linav rakin an jî di nav xwe de bihelînin!..
Ewana bêtir meyîldarê hevcengîn û dijberiyê bûn. Hîmê rêzaniya xwe li ser derew, paşgotî û devavêtina hev danîbûn...

Gava merov bi çakî bala xwe bide van herdu rêzikên jorîn, merov dikare bi gengazî (hêsanî) rewşa "ronakbîrên" (entelektüel) gelê Kurd binase..

www.arsivakurdi.org

Berî her tiştî nezaniyek bê hempa têtе ber çavan:

1) Çand,hebûneke netewî ye û bûye malê gel. Di kevnariya dîrokê de dest bi pêkhatinê kiriye û ta roja îro dewlemendtir bûye û dê bêtir jî dewlemend bibe. Di pêkhatin û paraztina wê de her çînekî gel destekî pola dileyze. Destmiza (êmeg) her parçekî û her nifşekî gel tê de he ye. Jiber vê yekê jî gel bi giştî li çanda xwe dibane û lê dibe xwedî, ne tenê çînek an jî parçeyek ji wî...

2) Jiber ku çand hebûneke netewî (milli) ye,her nifşek ji netewe di paraztina wê de hevpar e. Ango gel parêzgerê çand e. Wek têtе zanîn ramana,an jî bîr û baweriya ku bi paraztina hebûnên gel û giyanê wî radibe, gelparêzî an jî welatparêzî (watanî, yurtsever) ye. Welatparêzî jî berjewendiya (menfeet) gel bi gelemperî (aam,umumî) dide ber çavan.

   Rizgariya gel û welatê wî ji mêtingehkaran û piştre jî paraztina serxwebûna wî û dewlemendiya welatê wî bingehê (hîm) armanca welatparêziyê pêk tîne. Jiber vê yekê jî hemû bîr û baweriyên çînparêzî jî hîmê ramana (îdeolojî) xwe li ser ramana welatparêziyê avêtine..

Di van herdu deqên jorîn de xweş têtе dîtin ku tevxebata çandî tucaran mercên (şertên) hevbîr û baweriyê û hevramaniyê di xwe de venaşêre, bi vacayî merovan bêgavî (mecburî) tevxebatê dike.

Kîjan bîr û bawerî an jî raman heye ku di tevxebata çandî de mercên gîhana hev di bîr û bawerî de dide pêş?

www.arsivakurdi.org

Kîjan bîr û bawerî heye ku tevpîrozkirina cejna Newroz an jî çapkirin û belavkirina Mem û Zîn bi mercên yekbûna bîr û bawerî ve girê dide? Ma gelo mafê kê an jî rêxistinê heye ku têdeyîya Mem û Zîn biguhêre?. Kî an çi vê bipejirîne û van mercan bide pêş, nezaniya xwe dide xûyanîkirin û bêvaciyek (ehmaqî) bê hempa ye...

Gava me bikaribûya "bi kêmanî li ser dîtin, bîr û baweriyên siyasî bighên hev", çima em nebûn yek rêxistin an jî nebin yek?? Ger ev merca "bi kêmanî" were cî, ma mercine din dimînin ku merov an jî rêxistin ji hev cuda bin an jî dûrî hev bimînin?..
Na, ev nameya jor raste rast û bi zaneyî û pozbilindî hatiye nivisîn. Jiber ku me di demek kurt de dît ku nivîskarê vê nameyê karî tevî rêxistina xwe bibe endamê "Federasyonê" li Siwêd! û bi nivîsarên xwe,di kovara Berbang de,piştgîriya tevxebata çandî jî dikir!..
Pêkhatina "Federasyonê" û ya "İnstituta Kurd li Paris" derewên gelek kesan di vê derbarê de derxistin ronahiyê.

Çima berpirsiyarê "Azadî, Kovara marksîst û lenînîstên Kurd" îro dikare bibe berpirsiyarê "İnstituta Kurd li Paris", ku hemu xebata xwe daye ser çanda kurdî, nivîskarê vê nameya jor nedikarî xebata çandî tev rêxistinek din bike?! Ger ne derewkarî ye, çima paşê piştgîriya vê xebatê kir û hêj dike jî?!...
Gelekî mixabin ku "ronakbîrên" Kurd ta niha negîhane bilindiya wê zanebûnê ku xwenas bin û baweriya xwe bi xwe û bi gelê xwe jî bihênin.

www.arsivakurdi.org

Jiber vê yekê ye ku hevnêzîkbûn an jî yekitiyên di navbera sazî û rêxistinên Kurd de pêk tên, bi tenê,bi destên biyaniyan (xelkê) çê dibin.
Gava karbidestên Siwêdî zor nedana rêxistinên Kurd, ew "Federasyon" jî pêk nedihat..
Gava Gaddafî an jî H.Es'ed zor nedana saziyên Kurd, ew hevhatin û pêkanîna "Eniya Niştimanî" jî çê nedibûn...

Lê weke bav û kalan gotiye: "Siwarê hespên xelkê,herdem peya dimîne". Ev e ku jiyana van celeb yekitiyana jî dirêj nake an jî dirêjiya jiyana wan bi berjewendiya biyaniyên ku di çêkirinê de destekî pola liztine têtе pîvan. Evana di demek kurt de ji hev bela dibin û neyartiya kevn bi tunekî germtir û hovtir destpêdike!
Ta kîngа dê gelê Kurd an jî endamên van sazî û rêxistinan ji vê rewşa kirêt re bibêjin "BES E!"? û dev ji van "pêşengên" xweperest,derewkar û fêlbaz berdin?
Ji van rastiyana çavgirtin, xinizî ye, birakujî ye û neyariya gel e.

Hemreş Reşo

www.arsivakurdi.org

REWŞA ME Û REWŞA DİJMİNÊN ME

Êrişa leşkerê faşîst ê Tirkiyê li ser Kurdistana Jêrîn û li ser tevgera rizgarîxwaziya gelê Kurd, ji her alî ve gelek ders dide me;bi peyva rasttir, divê ku gelek dersan bide me. Lê belê,di vê nivîsarê de emê tenê yekê ji van dersan bigirin destê xwe. Ew jî mesela yekitiyê ye, mesela hevkarî û tevkariyê ye;yekitî û hevkarî û tevkariya Kurdan, yekitî û hevkarî û tevkariya dijminên Kurdan. Em berê li rewşa dijminan binêrin:

Herdu dewletên faşîst,ku yek ji wan dewleta Tirkan e, ya din jî dewleta Ereban e, bi hêsanî dikarin dijî gelê Kurd yek bin,leşkerên xwe bi ser sînorên navbera xwe re derbasî aliyê din bikin. Jibo ku vê yekitiyê pêkbînin,hevdîtina du wezîrên wan bes e;ku wextê wan teng be,dikarin bi hevdîtina sefîrê yekî ji xwe û wezîrekî dewleta din jî vê yekitî û hevkariyê pêkbînin. Piştî wê hevdîtinê êdî hemî rê li ber wan vekirîne, ew sînorên ku wan li ser axa Kurdistinê kişandine û wek sînorên navbera xwe qebûl kirine,ew jî li ser xerîtan dimînin. Leşkerê yekî ji wan, weke ku here herêmeke welatê xwe,wisa bi hêsanî derbasî aliyê din dibe.

Gelo çima yekitî û hevkarî û tevkariya dijmi-

www.arsivakurdi.org

nan weha hêsan e û weha bi lez û bez pêktê?

Jibo ku mirov bikare bersîva vê pirsiyarê bibîne,ne pêwîst e ku mirov pisporê siyasetê be, yan jî çend cild pirtûk li ser stratejiya leşkerî xwendibe. Bersîv,wek çiyayê Sîpan berçav e: Lewra ew herdu dewlet dijminên gelê Kurd in, tevgera rizgarîxwaziya gelê Kurd jibo xwe tehluke û xetereke mişterek dibînin, jibo rakirin û tunekirina wê xeterê hemî maskên ku dane ber rûyên xwe bê şerm û fedî dikarin bavêjin,davêjin jî.

Yekitî û hevkarî û tevkariya dijminan dijî tevgera rizgarîxwaziya Kurd ne bûyereke nû ye.Êrişa leşkerê Tirkiyê li ser Kurdistana jêrîn jî, ne numûna pêşin e jibo hevkarî û tevkariya dijminan, dê ne numûna paşin be jî. Di dîroka gelê Kurd de gelek numûnên weha hene,gelek bûyerên weha qewimîne. Hevkariya Tirkiyê û Îranê dijî şoreşa Agiriyê sala 1929,êrişa du du firqe (tûmen) yên Suriyê li ser Kurdistana Îraqê û şerkirina wan dijî gelê Kurd sala 1963, îmzakirina peymana Cezayirê dijî gelê Kurd di navbera Îran û Îraqê de sala 1975,tenê çend ji fêkiyên tal ên hevkarî û tevkariya dijminan in

Wek me got: Xetera tevgera rizgarîxwaziya Kurd, hevkarî û tevkariya dijminên gelê Kurd mîna fir rek av hêsan dike,ew qet li vê yekê jî nanêrin

www.arsivakurdi.org

ku aliyek ji wan Tirk e, aliyek Fars e,aliyek jî Ereb e.

Rewşa dijminên Kurd ev e.

Em îcar li rewşa xwe, li rewşa Kurdan binêrin: Hemî komik û grupên Kurdan (biborin,"siyaset" ên Kurdan) dibêjin ku ew yekitî dixwazin.Lê yekitî û hevkarî û tevkarî wek teyrê Anqa ye,navê wê heye,lê ew bi xwe li ber çavan tuneye,jibo peydakirina wê jî xebateke weha ji dil û berdar (verimli) nayê kirin. Gişt dibêjin ku ew ji bo azadî û rizgariya Kurdistanê dixebitin.Lê belê,doza azadî û rizgariya Kurdistanê jibo yekitiyê bes nabînin. Yek meseleke "teorîk",jibo dûrketina wan ji hev bes e û pirr e jî.Mesela pêwendiyên feodalkî ne? Ev dibe sebebeke "giring" jibo ku "siyaset"ên Kurd nebin yek. Mesela cunta leşkerî ya Tirkiyê faşîst e,yan na? Ev jî jibo "siyaset"ên me sebebeke "bingehî"ye ku ji hev cuda bimînin û ji hev dûr bikevin, dûr bisekinin..

Yanê dijminiya gelê Kurd û xetera tevgera rizgarîxwaziya gelê Kurd çawa dikare bi hêsanî dewleta Tirkan û ya Ereban û Farisan li dora xwe bicivîne û hêzên wan bike yek, hevkarî û tevkarî di nava wan de pêkbîne;cudayiya dîtinan li ser hin meselên "teorîk" jî wisa dikare bi hêsanî hêzên Kurdan ji hev cuda bike. Dike jî.

Dijmin bi pratîkî dixebitin û karê xwe dikin,

www.arsivakurdi.org

çawa bikarin tevgera rizgarîxwaziya Kurd biperçiqînin,wisa dixebitin;jibo gîhana vê amancê kîjan rê ji wan re dest bide di wê rê de dimeşin. Lê belê, hêzên Kurdan guh nadin pratîkê;jibo wan tiştê giringtirîn "teorî"ye.Bi peyveke din, meydana pratîkê ji dijminan re hiştine û ew bi xwe ketine meydana "teorî" yê,li wir "jibo rizgariya Kurdistanê" dixebitin..

Hin kes,jibo ku vê rewşê mazûr binimînin weha dibêjin:

"Ev parçebûn ne tenê li nav Kurdan heye. Rewşa komik û grupên Tirkan ji ya me xirabtir e. Ew jî bûne deh parçe û hin ji wan jî şerê hev dikin".

Ev dîtin,ne dîtineke maqûl e, ne jî rast e.Hêzên Kurdan nikarin bi çavê komik û grupên Tirkan li xwe binêrin û berpirsiyariya xwe ewqas biçûk bikin;her weha nikarin û heqê wan jî tune ku doza rizgarîxwaziya welatekî dagirkirî û gelekî bindest, bînin bidin ber xebata hin komikên welatekî xweser,ku her yek ji wan komikan xwediyê çend sed an jî çend hezar endamî ye.Rast e ku komik û grupên Tirkan jî bi vê parçebûna xwe nikarin bigêhin derekê. Lê ku negihênê jî, netewê wan û welatê wan tiştekî pirr mezin winda nake. Lewra welatê wan,welatekî xweser e,dewleta wan heye û sînorên wan kişandî ne.Ma doza wan ev e? Em hemî dizanin ku dijmin,bi taybetî

www.arsivakurdi.org

jî dewleta Tirkiyê,bi hemî îmkanên xwe dixebite ku gelê Kurd di nava Tirkan de bipişêve (asîmîle bike) û tuneyî bike. Jibo gîhana vê amancê hêzên xwe gişt seberber kirine.Qîma xwe bi vê yekê jî nahêne;300 hezar eskerên xwe li Kurdistanê bi cî kirine. Qîma xwe bi vê yekê jî nahêne;dema ku bêhna xeterekê ji hêleke din a Kurdistanê bigire, bi zîhniyeta Cengîz û Hulagû êrişî ser wê hêlê dike.

Dema ku mirov ji vî alî ve li meselê binêre,mirov bi hêsanî têdigihê ku doza Kurdistanê bi doz û xebata komik û grupên Tirkan re nayê qiyaskirin, tewr qiyas qebûl jî nake. Eger qiyasek pêwîst be, divê ku mirov doza gelê Kurd bi hêzên leşkerî yên dijmin re qiyas bike. Em dibînin ku 300 hezar leşkerê dewleta Tirkiyê li Kurdistanê ne,bi top û tang û firokeyên xwe ve,bi her tewir çekên xwe yên sivik û giran ve li ser sînga welêt danişti-ne. Di nava wan de qet dubenditî û "cudayiya dî-tinan li ser meselên teorîk"jî tune. Hemî bi emr û ferman û disîplîn tev digerin.

Li gora vê rastiyê,divê ku hêzên Kurd jî têbigi-hên ku giringî û giraniya doza Kurdistanê li gora giringî û giraniya hêzên dijmin e,ne ku li gora xebat û rewşa çend komik û grupên Tirkan e ku her yek ji wan xwediyê çend sed an jî çend hezar en-damî ye. Her weha,berpirsiyariya hêzên Kurd jî li gora giringî û giraniya doza Kurdistanê ye. Çawa

www.arsivakurdi.org

ku leşkerê dijmin bi yekitî û emr û ferman û disîplîn dijî gelê Kurd rawesta ye,divê ku hêzên Kurd jî bi wî çavî li xwe binêrin û xwe di binê berpirsiyariyeke wisa giring û giran de bibînin û li gora wê birpirsiyariyê jî xwe amade bikin. Ev jî,bi civîna hemî hêzên azadîxwaz û rizgarîxwaz li dora xebateke merkezî dibe,bi peyveke din bi "yekkirina hêzan" pêktê.

Heqê her Kurdekî ye ku bipirse:

Çima Tirk û Ereb dikarin dijî gelê Kurd û jibo tunekirina gelê Kurd dibin yek,çima Kurd û Kurd nikarin dijî dijminên xwe û jibo paraztina hebûna xwe bibin yek?

Peyveke Tirkan heye,weha dibêje: "Bir musibet bin nasihatten yeğdir". Yanê "yek felaketek ji hezar şîretî çêtir e".

Hatina cunta faşîst li Tirkiyê bo karînê,jibo gelê Kurd bû felaketeke mezin.Ji wê felaketê ders û tecrube nehat girtin,jibo yekitiyê ew felaket nebû şîretekê jî, bi qasî şîretekê jî hişê hêzên Kurd neanî serê wan. Hevkarî û tevkariya tirkiyê û İraqê dijî gelê Kurd û êrişa leşkerê faşîst ê Tirkiyê li ser Kurdistana Jêrîn jî bû felaketeke din. Lê wisa xuya ye ku ew jî jibo yekitiyê nebû ders û tecrube,wê jî bi qasî şîretekê jî hişê hêzên Kurd neanî serê wan. Îcar, ma ne heqê her Kurdekî ye ku bipirse:

Gelî hêz û komik û "siyaset"ên me! Gelo hun li

www.arsivekurdi.org

benda çi ne ku hun xwe bikin yek? Jibo ku hişê we were serê we û hun giringiya yekitiyê bibînin, gelo hun li hêviya çend felaketên dî ne? Hun di kovar û rojnameyên xwe de dinivîsin ku "emê faşîzmê biperçiqînin", "çiyayên me dê ji leşkerê Tirk re bibin goristan". Ev gotinên xweş in. Lê ji kerema xwe destûr bidin ku em jî ji we bipirsin:

Gelo bi kîjan hêz hunê faşîzmê biperçiqçınin?

Gelo bi kîjan hêz hunê çiyayên me ji leşkerê Tirk re bikin goristan?

Gelo we peyva pêşiyan a kurdî nebihîstiye ku dibêje "Kirinek ji hezar gotinî çêtir e"?

Eger we nebihîstiye em tînin bîra we:

Belê, "Kirinek ji hezar gotinî çêtir e".

Her weha em tînin bîra we ku, gîhaneka pêşîn li ser reya azadî û rizgariya Kurdistanê,navê xwe "YEKÎTÎ" ye.

E. DERBAS

www.arsivakurdi.org

"Ewtonomiya Saddam Husên"

Gotina "Autonomie" ji zimanê yunanî hatiye girtin û xwebêja (maneya) wê jî "Xwedûzanî" an "Xwe-dûzanpêkanîn" e. Herçend ku fileyên (îsayî) protestant gotina "Autonomie" dijî girêdana bi dêra katolîkî ve û Kant jî ji bo girêdana totik (aqil), vîn (îrade) û sinçî (ehlaq) bikaraniye jî, giringiya vê gotinê di dema pêkhatina dûgelên (dewlet) netewî (mîllî) de li Ewropa xwe dida xûyanîkirin.Borjuwayên ewropayî ev gotin dijî parçebûna gelan di bin nîrê derebegiyê de ji bo serxwebûnê bikartanîn. Bi kurtî xwebêja gotina "Ewtonomie" di wê demê de wek xwebêja "mafê çarenûsa gelan" ya îro dihate naskirin û zanîn. Em dikarin bibêjin ku di wê demê de "Autonomie" raste-rast "Serxwebûn" dihate naskirin,ne weke "mafê çarenûsa gelan" ku dikare sînorên xwe teng bibe..

Lê îro sînorên vê gotinê hatiye tengkirin û bi sînorên dûgelan ve hatiye girêdan. Gava gelên bindest armanca "Autonomie" didin ber xwe, bi vê kirê daxwaza tevjiyanê jî dipejirînin (qebul dikin). Bi vê yekê, bi xwe, reya cudabûnê, ango reya serxwebûnê ji xwe digrin û destên biratiyê dirêjî zordar û zînatkarên xwe dikin. Ango, bi kurtî, xwe "davêjin bextê" wan. Dibêjin:" Em birayên we yên biçûk in,em doza mafên merovî, yên xwezayî (tebîî) dikin"!

Wek têtе dîtin, di vir de lavakirin (bergerîn) û pêşkeşkirina daxwazan destekî pola dileyzin. Di vê dozkirinê de ciyê gefxwarinê (tehdît) tuneye. Ji bo bicîhanina vê daxwaz û armancê doz û têkoşîna gelê bindest bi tenê têr nake,divê

www.arsivakurdi.org

gelê serdest jî qîma xwe pê bihêne û destên biratî dirêjî gelê bindest bike. Ger na, gelên bindest bêgavî (mecburî) gefxwarinê dibin û doza cudabûnê didin xûyanîkirin, bi kurtî, ala serxwebûnê hildidin û ji bo vê armancê dicengin. Ev gavavêtina duhemîn, bi tenê, li ser reya cenga çekdarî dikare were kirin...

Wek me berê jî dabû ber çavan: Em ne bawer in ku bi cenga çekdarî mafên "Autonomie" dikarin werin standin! Di warê "Autonomie" de dilsoziya tevjiyana biratî, ya destbirakî û hevparî gelekî giring e. Ger na, mafê ku bi destezorî bête standin, divê bi destezorî jî were paraztin! Ev paraztina destezorî jî tucaran piştî standina maf,bi xwe carek din xistina nav lepên neyar, nayête pêkanîn!

Gava em "Komara Mahabad" di sala 1946 de û "Autonomie"yên Kurdistana Nîvro di salên 1922 de "Şêx Mehmud) û di 11.3. 1970 de bînin ber çavan, ev rastiya dilêş bi hêsanî têtе dîtin. Berî her tiştî, "Autonomie" ji bo gelên bindest, yên ku bi giştî di nav sînorên dûgelekî de dijîn pere dike. Lê ji bo gelê Kurd,ku di nav çar dûgelan de hatiye parvekirin,ev daxwaz û pêkanîna wê her û her di bin metirsiyê (xeter) de ye. Em bipejirînin ku yekek ji van dûgelên ku gelê Kurd bindest kiriye ev daxwaz anî cî, ma gelo ev ne hevn e ku em bawer bikin dûgelên din dê çavên xwe li ber vê bûyerê bigrin? Gava ewana bê çavtengî temaşeyî vê bûyerê bikin, xwebêja xwe ew e ku ewana jî amadeyî naskirin û dayîna mafên gelê Kurd in! Ma di roja îro de ev merovî, xwenasî û zanîn di wan de heye? Kî bawer dike ku riçperestên kemalîst, ku hêj hebûna gelê Kurd napejirînin,dê

www.arsivakurdi.org

bi hêsanî (gengazî) vê hebûna berçav (objektîv) bibînin û bikaribin mêjiyên xwe yên genî ji pasikiyê paqij bikin?..

Gava em îro rewşa parçe Kurdistanan didin ber çavên xwe,em dibînin ku di du parçe Kurdistanan de cenga çekdarî,ya germ ji bo armanca "Autonomie" an "Xudmuxtarî" domdar e... Pêşengên parçe Kurdistanan bajarê Şamê ji xwe re kirine keleha azadiyê û xwe spartine zordarên Kurdistana-Navîn!! Zû hatiye bîrakirin ku di sala 1964 de leşkerên Surî êrişî Pêşmerge kirin! Zû teye bîrakirin ku leşkerê Tirk par êrişî Pêşmerge kir û ta îro jî mêldarê êrişkirinê ye...

Me li jor jî got: Ji bo pêkhatina ewtonomî dilsozî û daxwaza herdu aliyan pêwîst e. Jiber vê yekê jî li herdu parçe Kurdistanan armanca"ewtonomî"bi armanca anîna"demokratî" ve hatiye girêdan. Em vê yekê rast dibînin. Em jî bawer in ku, ger "Demokratî" bikaribe were nav van welatan, cî anîna daxwazên gelê Kurd ya ewtonomî jî hêsantir dibe. Lê gava em bûyer û nûçeyên van çend mehên bihorî didin ber çavan, em dibînin ku hêzekî ji hêzên Kurdistanî dev ji vê armancê - merca hatina demokratî- berdaye û xwe bi koreyî avêtiye hembêza mêrkujê gelê Kurd, Seddam Husên! A rast, Seddam ne tenê mêrkuj e, ew di xortaniya xwe de jî mêrkuj bû, lê ya rasttir ew gelkuj e, merovekî har û hov e..

Ma ew ne Seddam bi xwe bû ku binnivîsa (îmza) xwe bi şadimanî xiste bin hevhatina 11.3.1970 û paşê jî ji bo xirakirina wê di 6.3.1975 de li bajarê Cezayîr destê xwe da Şahê xwûnmêj! Û ma dîsa ne ew Seddam bû ku berî 41 mehan ew hevhatina ligel Şah jî linav rakir, bû ûşta cenga mirin û mayîna gelên îranî û iraqî?! Ku bi sedhezaran merov

www.arsivakurdi.org

têtе kuştin û aboriya herdu welatan teye tar û mar kirin!
Merov divê carekê bala xwe bide pirtûka wî "Une Tranchée Commune ou Deux Tranchée Opposées?,Sartec Lausanne,Er-Rachid- Baghdad."
Di rûpela 37 de Seddam dibêje: "Divê em du kelemên mezin bidin ber lingên neyaran û wan kesên ku doza cudabûnê dikin. Yekek ji wan li ser reya "moral"e. Bi vê reyê divê em gelê xwe li Kurdistan baş têbigêhînin ku çarenûsa (qeder) wan bi tewawî bi yekitiya İraq ve girêdayî ye...
Ya duhemîn jî ew e ku reya dîzanî,rêzanî û leşkerî were bikaranîn..."!!
Di rûpela 38 de jî: "Wekî din divê em li ser dirêjiya sînor kembereke 20 Km fireh ji rûniştvanan (nufus) vala bikin û leşker tê de bi cî bikin..."

Seddam di vir de bi kurtî dibêjê: "An Kurdê qîma xwe bi helandina (asîmîlasyon)di nav İraqê de bihênin, an jî emê wan linav rakin!"

Em bawer in ku divê ev rastiyên li jor hatî hêjmartin çavên her Kurdekî bikaribin vekin û di her gavavêtinek rêzanî de bikaribin bidin ber çavan...
Lê gelekî mixabin, em dibînin ku hin pêşengên "Yekitiya Niştimanî" van rastiyên han nadin ber çavan û dixwazin dîsan bibin hevalbendên Seddam Hesên!
Em dibêjin"gelekî mixabin", jiber ku serpêhatiyên Celal Talabanî û hevalên wî ligel Partiya Bees û Seddam Husên ji hêzên din bêtir e. Jiber ku hindik mabûbû ku gelê Kurd

www.arsivakurdi.org

wê rûreşiya wan, ya di sala 1966 de bîra bike û wan di nav rêza welatparêzên Kurd de binase! Her waha di dîraka gelan de tucaran nehatiye dîtin ku xiniz careke din bikaribin hefsarê gel têxin destên xwe ji gel re bibin pêşeng! Lê gelê Kurd di vê rewşa xwe de hewceyî her "ronakbîrekî" ye...

Di sala 1966 de jî wan xwe avêtibûn hembêza karbidestên iraqî û di 29.6.66 de jî hevhatinek 12 deqî ligel wan hatibû çêkirin... Lê gava hate dîtin ku bi vê jî gelê Kurd piştgîriya Celal û hevalên wî nake, karbidestên iraqî ew hevhatin ligel şoreşê pêkanîn! Dîsa divyabû Celal sala 1970 bihaniya bîra xwe: Gava hevhatina 11.3.1970 pêk hat, Seddam dev ji hevaliya wî berda, ew li rastê hişt û ciyê ku tê de bireviya nehişt. Dîsa Şoreşê hembêza xwe ji wan re vekir!..

Ma gelo ji van bûyeran brîndartir û dilêştir serpêhatî hene ku bikaribin çavên Celal û hevalên wî vekin?..

Wek têtе zanîn, li Kurdistana Nîvro (Îraq) du Enî (cephe) hebûn: CUD û CEWQED."Yekitiya Nîştimanî" di bin serektiya Celal de di nav CEWQED de ciyê xwe girtibû. Wek têtе xûyanîkirin,hemu rêxistinên ku di CEWQED de ciyê xwe girtibûn dijî vê hevhatina Talabanî radiwestin. Ya giringtir ew e ku rêxistinên ku di nav "Yekitiya Nîştimanî" de ciyê xwe girtibûn jî dijî vê hevhatinê radiwestin. Ji wan yek "Komela Rencberan" e ku vê hevhatinê xinizî (xiyanet" dinase û dide xûyanîkirin!.. Bi kurtî Celal û hevalên wî dîsa bi tenê mane û ketine nav hembêza çavsorên Beesî!..

www.arsivakurdi.org

Gava ewana bawer in ku dê bikaribin bi alîkariya 4o ooo serbazên iraqî pişta gelê Kurd û iraqiyên dij-Beesî bişkênînin, ewana xwe dixapînin. Ji sala 1966 ta dawiya 1969 jî karbidestên iraqî bi heravayî alîkariya wan kir û nêzîkî 6o ooo caş jî bûbûn hevalbendên wan! Lê wan nedikarî xwe li hember 2o ooo Pêşmerge bigrin û dawî di sala 1970 de bêgav (mecbur) bûn ku xwe bavêjin bextê Şoreşê...

Em dev ji serpêhatiyên hîndar (dersdar) berdin, ma gelo pêşengên "Yekitiya Niştimanî" gotin û nivîsarên xwe jî ji bîra birine?"Yekitiya Niştimanî", di meha yekan,sala 1983 de, di rojnama xwe "Yekitî" de: "Seddam xwe nêzîkî gelê Kurd dikê... Ew dixwazê dongiya (netice) ku bi cenga linavrakirinê û zînatê nikaribû dest xwe bêxîne, li ser reya fêlbaziyê (hîle) destkewtî bibe.. Ma wî (Seddam) bîra kir an jî bîra dike ku wî çend zînat (zulm),malkambaxî û boblat ji İraq re anî... Her hêzekî ku qîma xwe bi vê nêzîkbûna Seddam bihêne, têkoşîna dijî vî nîrê faşîst berde,bibe parêzgerê wî û di karbidestiyê de bibe hevpar, xwe dişewitîne û ji gel dûr dikeve... Yek Rê Heye, Ew Jî Hilweşandina Dîktatoriyê û Anîna Demokrasiyê ye."
Kanê armanca anîna "demokrasiyê di vê hevhatina ku dixwazin çê bikin? Ma bi mayîna Seddam dikare "Demokrasî" were nav welêt?...
Dîsan "Yekitiya Niştimanî" di rojnama "Alxerac Al-Huriyet" de,di 10.8.1983 de bi nameyekê dide xûyanîkirin ku:"Yekitiya Niştimanî tevxebata bi faşîstan (Bees) re xiniziyek niştimanî (xiyeneta watanî) dizane. Ev tevxebat di bin kî-

www.arsivekurdi.org

jan perdê de dibe bila bibe û dongiya wê jî çi dibe bila bibe, kî vê dixwaze bike,dê hem rêzanî û hem jî civakî bikeve"!!

Di van herdu nivîsarên jorin de jî gelekî xweş û vekirî ye ku pêşengên "Yekitiya Niştimanî" bi çakî Seddam dinasin û dizanin ku Seddam Husên ne merovekî ku pê were bawer kirinê ye. Ger waha ye, ma gelo êdî kes dikare ji vê komikê re rûçikekî paqij bigere û peyda bike? Na, ewana,wek berê,bi zaneyî reya xiniziyê didine ber xwe û tê de dimeşin....

Di sala 1967 de min helbestek di bin navê "Pêşmerge" de li ser van celeb merovana nivisîbû. Ew helbest bi van rêzikên jêrîn kutayî dihat:

"Ew kesên ku bûne Caş, Noker û "Fursan"
Dane ser milên xwe, ew kurtanê keran
Li wan pîroz be, bila bikşînin baran
Lê divê bîrnekin her, wan "Hersê daran"
Da bibin "Poxlî Şehîd",wek hemu caran!"

Bê guman, dongiya yên ku hevaliya Seddam bikin,dijî gelên iraqî,bi Kurd û Ereb,rabin,"Sê Dar"in û di dîroka Kurdistan de jî dê bi navê "Poxlî Şehîd" werin navkirin.

Hemreş R.

www.arsivakurdi.org

JÎ BO ÇÎ YE EV GÎYANA BÊ HEVÎ??

"Çima ez dîn im?". Di bin vê navnîşanê de birader "Zoro Mettînî" helbestek nivisiye. Di rûpela 33 an,ji hêjmara yekemîn,ji kovara "Dengê Yekitiyê", ez bi wê helbestê re mujûl bûm..
Berî nêrîn û xwendina xwe li ser wê helbestê pêşkeş bikim, dixwazim çend peyvokan bêjim,hêvîdar im ku ew bibin têxistinek ji bo xwendina "Çima ez dîn im".
Ger em bawer bikin ku 2 rûyên jînê hene,bê guman em dikarin bizanibin ku rûyek jê aborî-rêzanî ye, û yê din jî civakî ye, û bandora (tesîr)herdu rûyan li hev bi germîn û giranî heye. Û ji ber ku tore rengeke ji rengên dan û standinê di navbera gel de ye, em dikarin bibêjin: Ew hevbandora her du rûyên jînê (Aborî-rêzanî û civakî) dibe dayîka tore,ango tore berbanga jînê ye. Ev rastiya nahêle -yek car- dûrî jîna Kurdistan em bi toreyê Kurdî re bidin û bistînin.
Em gişt dizanin jîna Kurdistanê, bi her du rûyên xwe çi ye.. Kedxwarî,bindestî,zordarî,belengazî... Û di bin van navnîşanan de jî gelek tiştên hovitî,yên ku karbidestiyên dijmin roj bi roj pêktînin,ji me ve xûya dikin. Lê belê li hember ve jîna tehl û dijwar şiyarbûneke rêzanî(netewî û sosyalîstî),bi germî û giranî,serê xwe hildaye û navê Kurd û Kurdistan,yên ku xwînmijan ji gelek sal

www.arsivakurdi.org

de bo wendakirina wan xebitîne,li çar aliyên cîhanê têxistine guhên her kesekî,û bi wan dane zanîn ku Kurdistan bombek e û dema teqandina wê bombê dê bê. A niha jî gavên li Kurdistanê tên avêtin didin zanîn ku ew dema roj bi roj dê nêzîk bibe...

Ev e-bi kurtî-rewşa îro li Kurdistanê em dibînin, ger tore jî rast be,kurrê jînê be,tore yê gel be, divê dengê vê rewşa han di navbera peyv û gotinên wî re em guhdar bikin..

Ger em bizivirin ser helbesta birader "Mettînî", em dibînin di destpêkê de dibêje: "EZ;..",ev jî destpêkek baş e di toreyê rêzaniya teze (nû) de, ji ber ku carekê hatiye zanîn ku dema torevan (nivîskar) bi dengê merovtî "Ez" dipeyive,ew xwe têdixe ciyê gel,ango "Ez" di toreyê rêzaniya teze de "Em" e..

Di navbera rêza yekemîn re xûya ye ev helbesta bersîva pirsekê ye,kesina ji wî pirsîne: Tu dîn î?,an jî ji xwe re pirseke wilo danî û bersîv jî da. Çi got? Bi qêrîn û yek deng got:"Na..",ango ew ne dîn e...

Ger em vegerin zimên û li peyvoka "Dîn" bipirsin, sînorên wê ji kêmasiya mêjî derbas nabin,ji ber vê yekê dema helbestvanê me ew peyvoka ji xwe ve dûr avêt, em gelekî kêfxweş bûn. Lê mixabin kêfxweşiya me ber dewam nebû,ji ber ku ew merova vegerî û di parçê duwem de got:

www.arsivakurdi.org

"Ez dîn im,lê dînê welêt im,
Ez dîn im,lê tev agir û pêt im."

Em şît-mît man,çawa merovê "Dîn" dê bizanibe welat çi ye?. Çawa merovê "Dîn" dê di doza welatan de bibe "agir û pêt"?. Ma carina kesekî navên merovên "Dîn" di rûpelên dîroka gelan de dîtine? Eger helbestvanê me ji hezkirina gelê xwe gîhaye "Dînbûn"ê,dîsan em wê yekê rast nabînin,ji ber ku kesên xebatkar,têkoşer û şoreşger "Dîn" nabin û li pêş çavên wan reşbûn xûya nake.Helbestvanê me dibêje:

"Reşbûn li ber çavên min xûya ye."

Ew "Dînbûn"a ji xwe re pêşeng girtî û li dû çû ye,ta gîhaye reşbûn û tariyê û wê reşbûnê sînorin gelek kûr û fireh têxistin orta wî û zanîna rêka rast. Hêviya di çavên zarokên Kurd de dikene ne xûya ye,bawera di dilên gel û peşmergên Kurd de hildipijiqe ne xûya ye,tenê reşbûn xûya ye.. Çiqas nêrînek reş û bê hêvî ye!!..

Me ev gotinan ne ji mêjiyê xwe anîne,her kesek hêdî-hêdî bi "Çima Ez Dîn im?" re mujûl bibe dê bigêhe vê rastiyê. Em dixwazin bipirsin: Ma pêwestiya vê nêrîna reş û tarî çi ye? Pêwestiya wê-ger helbestvan dizane û ger jî nizane- tenê belavkirin û weşandina giyaneke sist di navbera gelê me de ye, tenê kuştina hêviya Kurd e,tenê valakirina baweriya Kurd e, tenê kolandina gora Kurdistanê ye...

www.arsivakurdi.org

Divê torevan,helbestvan û nivîskar tiliyên xwe bidin ser ciyên şaş û nexweş di rewşa gel de, divê wan ciyên nexweş bi rengekî gelek genî bidin pêş çavên gel. Lê divê di dû re nêrîna rast jî pêşkeş bikin,bo gel şiyar bibe û bi rastiyê bizanibe û ji ber vê bixebite,ne tenê ji gel re bibêjin:

"Fîşeka me gîha sînorê xewê,
cenga me bû ji bajarê Çîroka."

Eger parçebûna tevgera Kurdistanê "Mettînî" gîhandiye vê nêrîna tarî û vê giyana bê hêvî,dîsa -ji aliyên rêzanî,dîrokî û îdyolojî-em nêrîna wî merovî rast nabînin,ji ber ku parçebûna tevgereke wek ya Kurdistanê tucaran nabe sedemek(sebeb) ji hebûna nêrînên reş,bê hêvî û bê bawer,di qaf û mêjiyê kesekî de,ev nêrîna nexweşî ye,em dikarin jê re bibêjin "kurt nêrîn",ji ber ku hebûna gelek qatên civakî (karker,cotkar û gundî,xwendevanên ronak û burjuvaziya biçûk) hebûna partiyekê an jî duduyan rast nabîne. Divê partî hebin, lê divê hevpeyvîn û dan û standin di navbera wan de hebe,ta bigêhin Komcivîn,Kongireke nîştimanî û ji wê kongrê jî Eniyek nîştimanî bête hilbijartin, bo gavên hêja di qada xebata netewî û civikî (sosyalîstî)bêtin ajotin. Ev e-wek ez dibînim nêrîna ku divê li nav gelê Kurd bête weşandin û her kesên xwe gelparêz,demokrat û şoreşger dibînin divê ji bo vê nêrîn û daxwaza gelêrî û niş-

www.arsivekurdi.org

timanî bi germî bixebitin,ne wek Mettînî" em bibêjin:

"Felek çîroka min bibe ser ba,
Û li cîhanê gişî bigerîni."

"Felek" tucaran barê gelan hilnade ser milên xwe. Axa Kurdistan bi xwîna gelê me têtе avdan,çawa emê bizivirin sedsalên navîn û bang bikin,"Felek çîroka me li cîhanê bigerîn"?....

Li dawiyê hêvîdar im ku ev gotar û xwendina min nête têxistin bin dan û standina merovtî,jiber ku ez sedî sed bawer im ku ji bo paraztina toreyê kurdî û şiyarbûna gelê Kurd li ser reka rast min ev gava avêt,jiber ku tevî dijwartiya ser toreyê me,torevanên Kurd ji "Hemedanî,Xanî û Feqehê Teyran" de heya "Goran,Cegerxwîn û Osman Sebrî" bi rûmetî cihê xwe di nav gelê Kurd û toreyên gelên biyanî dagirtine. Divê xwendevan û torevanên teze vê serbilindiya toreyê me biparêzin û baş bizanibin ku pêwestiya tore di jîna gelan de çî ye û baş guhên xwe bidin gotina generalê Firensa "Napolyon Bonapard" dema wî digot: "Ez ji hezar tangî û ji hezar leşkerî natirsim,lê gotareke rojnameyekê min ditirsîne." Ev gotina berî du sed sal wî generalî gotibû, îro jî dîsan wilo têtе gotin.. Nivîskarê Misirê "Ûsif Îdrîs" carekê destûra çûyîna Emerîka ji rêwî (sefîr,konsul) xwest,lê deh roj bihorîn û rêwî bersîv neda, wê demê ew nivîskara çû rêwîgeha Emerîka û ji rêwî re got: "Çima hûn destûra min nadin,tevî ku kesên "komonîst" di rojekê de destûrê digrin?" (Nivîskar komonîst e),rêwî bersîv da û got: "Nivîskar û torevan ne wek kesên rêzanî (siyasî) ne"....

Heyder ê Omer

www.arsivakurdi.org

RÊZANNAMEYA KOMA DOLİWGER A YEKİTİYA DEMOKRATÊN KURDİSTAN Jİ BONA KOMCİVÎNA ÇAREMÎN 18/19.6.1983

Mêvanên bi rêz!

Heval û hogirên hêja!

Bi navê Koma Navînde û Koma Doliwger xêrhatina we dikim. Bi hatina we em gelekî serbilind û serfiraz bûn.

Birayên delal!

Îro li nik zînat,mêtinkarî,pelçiqandin û kuştina gelên bindest,çelqîn û lerzînek nû ketiye nav gelên cîhanê.Ev lerzîn û çelqîna ku îro dikarê bi mîlyonan kes bikşîne ser şeqem,kolan û meydanan ji tirsa ku metirsiyên çekên nûjen,ên atomî di xwe de vedişêrin teye. Ev tevgera bi hêz û hêvîdar di nav gelên serdest de destpêkir.Ev tevgera aşitiyê,tevgera dij-çekdariyê ye.Hêdî hêdî teye nasîn ku ev çekên nûjen,ên atomî dê rojek ji rojan li wan vegerin,gel û welatên wan jî ser û bin bikin û li serê wan bibin boblatek mezin! Ev nasînaye ku îro bi hezaran kes dikarine dengê xwe dijî karbidestên XWE bilind bikin. Lê divê neyête bîra kirin ku ûşta ango sedema peydakirina çekan li ser hîmê aborî hatiye avakirin. Aboriya ku berjewendiya gelemper nede ber çavan,mêtinkariyê di xwe de vedişêre, mêtinkarî jî bi tenê dikare li ser çîn û gelên jar,qels û bindest were bikaranîn. Bi kurtî hatina aşitiyê, li nav rakirina çekan,tenê dikare li ser reya rizgariya welatan, azadî û serxwebûna gelan pêk were. Ger na dê her wek di kevnariya dîroka merovan de ristik û dûzanên xwezayiyê (tebîetê) werin bikaranîn. Dê her ên jar û qels

www.arsivakurdi.org

bibin nêçîra yên bi hêz û jîrek! Divê di rojên nêzîk de gelên cîhanê serwextî vê rastiyê bibin. Ger na rakirina zînat, mêtinkarî û pêşvebirina dezgehên nûjen (modern) tucaran nikarin werin pêkanîn.

Hevalên hêja!

Herçend ku pêkhatina aşitî di navbera gelên serdest de dijî gelên bindest tête xûyanîkirin jî, divê jibo dannasîna van rastiyên jorîn, gelên bindest jî di vê tevgera aşitî de hevpar bin, piştgîriya vê tevgerê bikin... Tevgerên dij-çekdarî, tevgera dij-emperyalîzm û dij-mêtingehkariyê di xwe de vedişêrin. Ev tevgera raste-rast dij-emperyalîzm û dij-mêtinkarî ye. Ev e deqên hevpar,divê gelên bindest pêwestiyên xwe di vê tevgerê de deq bi deq bi cî bihênin... Dûrbîr bin, jîr bin û bikaribin di nav gelên serdest de heval û dostan peyda bikin...

Mêvanên bi rêz!

Heval û hogirên hêja!

-Doza me rizgariya Kurdistan e,

-Xebata me têkoşîna azadî û serxwebûna gelê Kurd e,

-Ramana me welatparêzî ye!

Rizgariya Kurdistan, azadî û serxwebûna gelê Kurd daxwaza her Kurdekî dilsoz e. Evana nîşan û mercên pêkhatina wekheviya hemû gelan e. Evana bingehê rûmet,serbilindî û serfiraziya merovan e...

Herçend ku ev pirsana gelekî ronak û bi rastiyê hatine dagirtin jî, cî anîn û pêkanîna van doz û daxwazan ne hêsan û gengaz e. Ne gengaz e, jiber ku hêzên leşkerî, hêzên dewlemendî û pêşveçûna çek û dezgehên nûjen û newek-

www.arsivakurdi.org

heviya wan di nav gelan de rewşeke girêkorkî peyda kiriye. Gelên serdest di kefteleftiya serdestiya xwe de ne, gelên dewlemend,di têkoşîna paraztin û zêdekirina dewlemendiya xwe de ne... Berjewendiya (menfeet) kes, an jî ya gelan di nav sînoran de teye dîtin, berjewendiya gelemper (umumî) nayête ber çavan.. Ta ku ev cenga domdar be,dê her cenga gelên bindest jî ji bo serdestî û serxwebûnê domdar be..

Birayên delal,

Kurd dibêjin: "Dilê tirsok sînga gewrê nabîne"! Ev gotina bav û kalan havila serpêhatiyên gelekî dûr û dirêj in.Xwebêja ango maneya vê gotinê gelekî kûr e. Rast e, merovê tirsonek tucaran nikare bigêhe rûmet û serfiraziya xwe,tucaran nikare baweriya xwe bi hêza xwe bihêne, nikare bibe xwenas û vîndar, dê her çav li destê xelkê be, peyatî û xulamiya xelkê bike. Gelên bindest jî ji kesan pêk tên,gava pêşeng, berpirsiyar û karbidestên wan nikaribin bi mil û giyan xwe bidin ser reya gel, dê ew gel jî her bindest û sernizm bimîne..

Hevalên hêja!

Em mêraniyê û bêvaciyê ango ehmaqiyê jihev cuda dikin. Mêranî ne ew e ku merov bi koreyî biçe ser neyar, divê serwextî rewş û bûyeran be, jîr bilive, bikaribe hêza xwe û ya neyaran jî bi ser û bin bipîve! Bav û kalên me bi belaşî negotine "Lingên xwe qasî berra xwe dirêj bike"! Divê ev herdu gotinana li nik hev werin bikaranîn. Divê evana bibin bingehê rêzanî û têkoşîna gelên bindest. Heşaşî û serberdayiyê ango anarşîjmê ta niha kesek an jî gelên bin-

www.arsivakurdi.org

dest negîhandine armanc û serdestiyê. Tucaran li ser wê reyê dost û heval nehatine serhev û nehatine peyda kirin, bi vacayî bûne ûşta dûrketina dost û hevalan, û wendakirina baweriya gel... Bê bawerî û piştgîriya gel jî tucaran rêzanî (siyaset) û cenga serxwebûnê nikare were ajotin. Bê hebûna dost û hevalan,tucaran rêxistin an jî saziyek (partî) nikare bigêhe armanc û serdestiya xwe..

Birayên hêja û dilal,

Welatparêzî ramana me ye. Ev ramana ango îdeolojiya pîroz di van salên dawîn de gelekî bi çewtî hate belavkirin û pêşkeşkirin. Welatparêzên Kurd bi "Nijadperestiyê" hatin navandin û gelek gotinên kirêt û bêrûmet dijî wan hatin gotin. Lê gava em bala xwe berdidin ferhengan, bi taybetî (bilhassa) ferhengên ji welatên şêwrewî ango sosyalîst, em dibînin ku giranbihabûna welatparêziyê hatiye pejirandin û dijberên wê jî bi destbirakiya emperyalîstan hatine navandin! Welatparêzî: Li nik evîndariya,hezkirina welêt û gelê xwe, naskirin û piştgîriya serxwebûn û azadiya gelên din e jî. Serwextbûna, an jî nasîna pêwestiyên (wazife) xwe ji bo çarenûsa gel û welêt û amadebûna parêzgeriya wan e..

Di vir de gelekî vekirî têtе xûyanîkirin ku ew kesê welatparêz (yurtsever) divê berjewendiya ango menfeeta gel û welatê xwe ji berjewendiya xwe bilindtir bigre, bi hezkirinek germ, bi vîn (irade) û xwenasî (bilinç) ji bo azadî û serxwebûna gelê xwe keftelefteke ango têkoşîneke bêhempa bide. Li ba wê xebata xwe jî divê tucaran hebûna gelên din, mafên wan yên azadî û serxwebûnê jî ji bîra nebe.

www.arsivakurdi.org

Dûrî nijadperestiyê be. Li ser vê reyê çavên xwe ji tiştekî neparêze. Bi kurtî divê welatparêz merovperest be, parêzgeriya mafên merovî di her rewşê de bike.. Ev tiştekî xweristî ye ku, ew kesê li gelê xwe hezdike, nikare tucaran çavên xwe li hember mêtinkarî û zînata hundur û derve jî bigre, divê têkoşîna dadimendiya civakî ji xwe re bike armanc... Jiber ku gelê me bi destên neyar, mêtinkar bi zaneyî hatiye bişûndahiştin, her waha di warê her gavavêtineke pêş de jî ew her li dûv gelên cîran maye. Gava em bala xwe berdidin bûyerên salên dawîn, bi taybetî yên piştî 1975, em bi gengazî dibînin ku bîr û baweriyên civakî û aborî di nav xortên Kurd de, nemaze di nav xwendekaran de, dest bi cîgirtin û belavbûnê kirine. Ev bîr û baweriyên ku ji bona xortên me nûhatî bûn,bi dehan salan berî vê di nav gelên din de belavbû bûn û bi dûr û dirêjî li ser xebat hatibû kirin û têkoşîna wan jî hatibû dayîn. Ta ku lingên neyar li ser xaka Kurdistan neyêne kişandin,desthelatî û karbidestiya wan neyête helweşandin,dê em di her gavavêtinek pêşda an jî pêşverû de her li dûv wan bimînin û em nikarin bibin xwediyê serdestî, azadî û serxwebûnê. Ev jî bi tenê li ser pêkhatina sazî û rêxistinene bi hêz, yên ku bikaribin bi yekdestî dijî neyaran serî hildin û wan bavêjin derveyî sînorên welêt. Vê yekdes-

www.alsiwakurd.org

tiya han jî tenê ramana welatparêziyê dikare pêkbîne, ger na bi ramanên çînparêzî tucaran yekdestî û hêzeke destpola nayête pêkanîn.Li ser reya welatparêziyê, ku cudabûnê naêxe nava çînan û bi derxistina neyaran ji Kurdistanê, nîrê mêtingehkaran tête helweşandin û berjewendiya gelemper ango umumî tête paraztin. Gelên bindest, yên xwenas,tucaran nikarin bibin nijadparêz. Bi tenê ew gelên serdest dikarin vê ramanê bihewînin û bikarbihênin.Jiber ku di ramana nijadperestiyê de nizmdîtina gelên din û bilind dîtina gelê xwe heye. Azadî û serxwebûna gelên din nasnakin. Ewana mafxur in,êrişkar in û dûrî rûçikên merovtiyê ne.Nabe ku merov gotina welatparêziyê bi ya nijadparêziyê ve girêde an jî tevlehev bike. Weke ferheng dibêje, bi tenê emperyalîst dikarin vê tawanbariyê bikin. Jiber ku welatparêzî dij-emperyalîzme, dij-mêtinkariyê ye. Şoreşger,pêşverû û mêrxwasî para welatparêza ne.

Hevalên delal!

Wek tête zanîn, di dawiya meha gulanê de leşkerê Tirk êrişek dirindeyî bir ser Kurdistana Nîvro. Vê jî careke din da ber çavan ku mêtingehkarên Kurdistanê, di her rewş û demê de dikarin dijî gelê Kurd bibin yek û dijî wî bicengin. Ev di sala 1930 de û di sala 1975 de jî bi eşkera-

www.arsivakurdi.org

yî hatibû dîtin... Ev rastiya, me par di Komcivîna sêhemîn de jî dabû ber çavan û di biryarên Komcivînê de jî hatibûn çapkirin û belavkirinê. Lê gelekî mixabin ku ta niha jî rêxistinên ku xwe Kurdistanî dinavînin serwextî vê rastiyê nebûne û nikarine "Eniyek Niştimanî" de bighên hev! Ma gelo ger yekitiyek waha hebûya, dê leşkerê Tirk bikaribûya 1000 Km. di nav Kurdistanê re biçûya û xwe bigîhanda Kurdistana Nîvro? Dîsa ma gelo dê pêwîst bibûya ku pêşengên rêxistinên Kurdistana Bakur bireviyana derveyî parçewelêt? An jî li Şamê û Beyrutê xwe veşartana?.. Sala 1975 jî ger li Kurdistana Rohelat ango Kurdistana ku li Îranê ye,rêxistinek bi hêz hebûya û ligel Şoreşa K-Nîvro girêdanek têkuz hebûya, kî dikare bawer bike ku Şahê Xwûnxwar dê bikaribûya li Cezayirê hembêza xwe,bê tirs, ji Saddamê hov re vekira?.. Na, "Çe,çe vedigerîne", neyar jî pîvana hêzên me dike û ligor wê dimeşe...

.....

Her bijî Şoreşa Kurd ya çekdarî li herdu parçe-Kurdistanan!

Her bijî Pêşmergeyê Kurdistan!

Her bilindbe merca "Çarenûsa Gelan"!

Bimre Mêtinkarî, emperyalîzm!

www.arsivakurdi.org

KOMCİVÎNA ÇARAN YA YEKİTİYA DEMOKRATÊN KURDİSTAN, li Düsseldorf,destpêkir û piştî berhevdanine du rojî belavkirina van biryarên jêrîn hatin pejirandin:

Komcivîn,

1-a) bi xurtî dengê xwe dijî zordestî û mêtinkariya li ser gelê Kurd ku bi destên Junteya Tirk li Kurdistana Bakur tête kirin,bilind dike. Vê Junteya nijadperest û çavsor xulam û payerê emperyalîzma emerîkî û dijminê gelên Rohelata Navîn dinase û vê rastiyê carek din dide ber çavên gelên cîhanê.

b) bi hişkî û tundî dengê xwe dijî êrişkariya Junte li Kurdistana Nîvro (İraq) bilind dike û dide xuyakirin ku vê Junteya nijadperest bi vê êrişa xwe dûzanên navnetewî dan bin lingan,dijminiya xwe ya dijî gelê Kurd li her parçe Kurdistan jî aşkere kir û bi hovberî gelê Kurd li herdu parçe Kurdistanan pelçiqand,bi sedan zarok,jin,kalemêr girtin û avêtin girtîgehan.

c) bi xurtî dengê xwe dijî alîkariya leşkerî û aborî ku bi destên welatên rojavayî,nemaze bi destên Emerîkaya emperyalîst û hevalbendê wê Elmanyaya Federalî,ji Junte re tête kirin,bilind dike û dide xuyanîkirin ku bi van alîkariyan ewna jî di helandin û wendakirina gelê Kurd û pelçiqandina demokrat û aşitîxwazên Tirkiyê de dibin hevpar.

ç) bi xurtî dengê xwe dijî alîkariya aborî û girêda-

www.arsivekurdi.org

na rêzanî ku bi destên welatên Şêwrewî (sosyalist) ji Junte re tête kirin,bilind dike û vê alîkariyê dijî mafên merovî û dijî mafên çarenûsa gelan dibîne. Bi xurtî doza rawestandina vê alîkariyê û birrîna van girêdanên rêzanî dike.

d) Kemalîzmê,ku bûye bingehê rêzan û dûzanên mîrî li Tirkiyê, nijadperestî û dij-mafên merovî dizane û doz li hemû aşitîxwaz û demokratên cîhanê dike ku bi hemû karînên xwe dijî vê rêzaniya karbidestiya Tirkiyê rawestin.

Komcivîn,

2-a) bi dilgermî piştgîriya Pêşmergeyên Kurdistana Rohelat dike,Şoreşa wan parçeyek ji cenga serxwebûna gelê Kurd dizane.

b) bi xurtî dengê xwe dijî mêtinkarî û hovberiyên li ser gelê Kurd ku bi destên nîrê olperestên Faris li Îranê tête kirin,bilind dike û karbidestiya olperest dijminê hemû gelên li Îranê dizane û vê rastiyê dide ber çavên gelên li Îranê.

Komcivîn,

3-a) bi dil û giyan piştgîriya Şoreşa Kurdistana Nîvro dike,Eniya dijî nîrê Beesî serketina gelên li Iraqê dizane û doz li rêxistin û saziyên derî Eniyê mayî dike ku xwe bighînin vê Eniyê.

b) bi xurtî dengê xwe dijî hevcengîna birakujî,di navbera PDK-Î li aliyekî û PDK-Î û YNK li aliyê din, bilind dike. Hêvî ji Pêşmerge dike ku nebe goriyê

www.arsivakurdi.org

vê hevcengîna ezperestan.

Komcivîn,

4-a) bi xurtî ji karbidestiya Suriyê doz dike ku bi derxistina Ereban ji Kurdistanê, bi vegerandina hemwelatiyê û nasîna mafên gelê Kurd ên çand û netewî doliwgeriyeke wekhevî li Suriyê pêk bîne.

b) dengê xwe dijî hemû Sazî û Rêxistinên Kurd, ên ku êdî navê Kurdistana Navîn (Suriyê) bikarnahênin bilind dike û vê firotina parçeyekî Kurdistanê dizane.

Komcivîn,

5-a) pîroziya vebûna Mijûlgeha Kurdî li Parisê dike û doza damezrandina Mijûlgehên Kurdî ji gişt welatên ewropî dike.

b) doz li hemû rêxistinên kurdistanî li Ewropa dike ku di bûyerên kurdistanî de li Ewropa bigêhin hev û bi yekdestî dijî Mêtinkarên Kurdistan rawestin.

Komcivîn,

6--) doz li rêxistinên navnetewî, wek UNO, dike ku Şoreşa gelê Kurd ya 22 salî, Şoreşa Mafên Çarenûsa gelê Kurd binase û nêwerên wê bi mîrî bange civînên xwe bikin.

YEKÎTIYA DEMOKRATÊN KURDÎSTAN y.p., Rêxistina Qenciya Gelemper ya pejirandî, Komcivîna salî ya çaremîn li bajarê Düsseldorf. 18/19.06.1983 33

Ev belavok bi zimanên Kurdî, Elmanî û Tirkî hate belavkirin.

www.arsivakurdi.org

Kurd û pirsiyara gelê Kurd di Komcivîna 26 ya Partiya Komonîstî Yekitiya Sovyêt de

Di Komcivîna 26 ya PKYS de serekê nêwerên du dûgelan Kurd bûn. Sekreterê Partiya Komonîstî İraq,Ezîz Mehmed û sekreterê Partiya Komonîstî Suriyê,Xalid Begdaş. Di Komcivînê de endamê Komîteya Nawendî ya Partiya Komonîstê Gurcîstan Ezîzê Efo Bagîrov jî amade bû ku ew jî Kurdê Tiflîsê bû. Ezîzê Efo du caran ji bo endametiya Şêwra Komara Gurcîstanê yê Sovyetî Sosyalîstî hatiye helbijartin.

Di vê Komcivînê de li ser pirsiyariya gelê Kurd jî hate axaftin. Ezîz Mehmed ev tiştana gotin: "Hêvalên Hêja! ji bo min serbilindiyeke mezin e ku bikaribin we bi navê komîteya Nawendî silav bikim. Bi navê gelên İraqê,têkoşîna demokratî li İraqê û her waha bi navê şoreşgerên gelê Kurd we pîroz dikim û serketina we dixwazim.

Hevalên hêja! Li ser partiya me,li ser hêzên demokratî û li ser gelê Kurd tedayiyek gelekî mezin heye. Lê ev tedayîna refên partiya me bêtir qewîn dikin, ji bo azadiya demokratî,ji bo mafên gelê Kurd yên netewî. Serketina partiya me ya mezin ew e ku me eniyek nîştimanî ji bo anîna demokratî û xweseriya (otonomiya) gelê Kurd pêk aniye."

İ.Bilen,sekreterê Partiya Komonîstê Tirkiyê jî çêla gelê Kurd Kir: "Tedayiyên gelekî mezin li ser çînên karkeran, hêzên demokratî û têkoşîna gelê Kurd ya netewî hene."

Tîmurê Xelîl MURADOV

wergerand kurdî û berhev kir

www.arsivakurdi.org

Helbestvanekî Kurd li Rewanê Fêrîkê Ûsiv î pir bi nav û deng e. Herçend ku ta niha pirtûkên wî kêm hatine belavkirin û li ser wî jî kêm gotin hatibin kirin jî, lê gava li ser pirsiyariya gelê Kurd û Kurdperweriyê tête axaftin li rex navên roşenbîrên me yên bi nav û deng wek Qaçaxê Mirad,Şikoyê Hesen, Emerîkê Serdar,Mikahîlê Reşîd û gelekên din,em navê wî jî bi rêzî çêldikin.

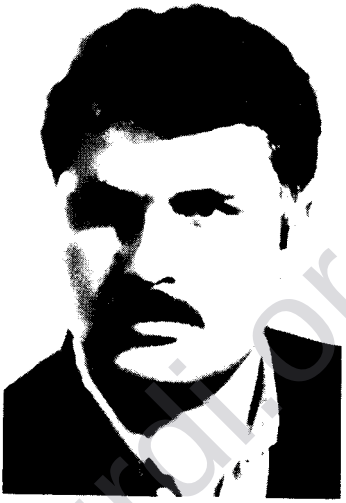

Helbestvan
FÊRÎKÊ ÛSİV

Fêrîkê Ûsiv gelek salan tevî van Kurdên ku me li jor navên wan dan û li ber destên serokê radyoya Kurdî bi dilsozî û jîrekî xebitî. Ew her gav xwe bextiyar dibîne ku merovekî wekî Xelîlê Çaçan Muradov serekiya wan kiriye, tevî wan ji bo giyanê nîştimanperweriyê,paqijiyê û aqilmendiyê xebitiye.

Eva bûn 15 sal in ku F.Ûsiv jin û zarokên xwe li bajarê Rewanê dihêle û ji bo mamostayiya zarokên Kurdan diçe gundê Sîpanê. Ev çend helbestên wî ji we re diyarî dikim.

Têmûrê Xelîl Muradov

Ev e helbestek wî

Min ramûsa çav û briyên kewên gozel,
Min binvîsa hezar û du beyt û qezel,
Min zîn kira hespekî şînbozî kihêl,
Min bajota merd-merd nava Cizîr û êl,

www.arsivakurdi.org

Min bidîta bejn û bala Hesen, Mehmed,
Min hilkira dirya Mem û Zîna rehmet...
Min seyr kira serê çiyayê Sîpan-Xelat,
Min seh kira fûre - fûra çemê Ferat,
Min pê daniya ser topraxa kulî tebyet,
Min rûberê dinyayê re daniya sohbet,
Min zar kira zar-zimanê her miletan,
Min karkira emrê çend-çend silsiletan,
Min wergirta ulm-zanistiya dinyayê tam,
Min fêm kira sêr-îcatên erşê-ezman,
Min bidîta merî gişk rast bûne merî,
Hîngê ezê rehet biçûma ax û ber,
Dilê minê derd -kulara nebûya mexber...

Em gelekî sipasî birayê delal û hêja Têmûrê Xelîl Muradov dikin ku xwendevanên me li ser reya wî nivîskar û helbestvanên gelê xwe li Sovyetîstanê nasdikin. Em hêvîdar in ku ewê me di rojên pêşende de jî ji nivîsarên xwe bêpar nehêle.

www.elsivakurdi.org

Dieser Leserbrief wurde an nachstehend genannte Zeitungen und Zeitschriften gesandt.

Leserbrief zu der Filmkritik über den Film
" Eine Saison in Hakkari " BRD/Türkei 1982,
Regie: Erden Kiral -mit Genco Erkal, Serif Sezer -
ausgezeichnet mit dem Silbernen Bären, Berlin 1983
BEWUßTE NAIVITÄT ?

Sehr geehrte Damen und Herren !

Ich habe bisher über den o.a. Film von verschiedenen Filmkritikern und -kommentatoren Artikel gelesen, wie beispielsweise von Ulrich Greiner "Die Zeit" am 6.1.84, von Michael Esser im Magazin "Zitty" 1/84. von Michael Melter im "Überblick", Januar 1984, von Alfred Holighaus im "Tip-Magazin" 27/83, von Oktay Akbal in "Cumhuriyet" 1983, ein Artikel in "Biograph-Januar 1984", sowie verschiedene Artikel der Zeitung "Demokrat Türkiye", 15.März 1983 und Dezember 1983, Arif Özserin.

Alle o.e. Publikationen bzw.Kritiker (ausgenommen"Demokrat Türkiye" lassen die wichtigsten Tatsachen aus der Provinz Hakkari und Umgebung im Zusammenhang des Films außer acht. Es wird zwar erwähnt, daß ein Dialog zwischen dem Lehrer aus Istanbul und den Dorfbewohnern bzw. Schülern nicht entsteht, daß dem Lehrer "ein Zugang" zur Dorfbevölkerung verwehrt bleibt, daß die "üblichen pädagogischen Grundsätze dort nichts bewirken können".

www.arsivakurdi.org

Das sind auch richtige Feststellungen, aber die Hintergründe dieser Wahrheiten sind nicht erwähnt worden. Alle Kritiker haben die Dialog-und Verständnishemmnisse mit den Zivilisations-und Intellektunterschieden zwischen dem "zivilisierten "Lehrer aus Istanbul und der mit der Tradition verhafteten Dorfbevölkerung begründet.Gerade diese "Feststellung" ist nicht richtig. Die o.e.Gründe können zwar eine Nebenrolle spielen, jedoch keine entscheidende: denn alle Bewohner der Provinz Hakkari sind Kurden und in den Dörfern spricht man nur die kurdische Sprache, und die kurdische Sprache unterscheidet sich von der türkischen Sprache so wie Deutsch und Japanisch. In türkischer Sprache können sich nur die verständigen, die eine Schule besucht haben.
Wenn man annimmt, daß in der Provinz Hakkari über 50 % der Männer und 97 % der Frauen Analphabeten sind, kann eine sprachliche Verständigung mit dem Lehrer aus Istanbul überhaupt nicht in Betracht kommen.
Die Gründe für diese katastrophale Lage sind nicht nur das Fehlen von Schulen, Lehrkräften, Lehrmaterial usw. Der wichtigste und entscheidende Grund ist, daß die ethnischen Unterschiede in der Türkei im Unterricht überhaupt nicht berücksichtigt werden. Diese Tatsache ist eine Benachteiligung der Kurden in der Bildungspolitik. Die Benachteiligung der Kurden durch die Bildungspolitik ist jedoch nicht der einzige Zweig der Diskriminierung, sogar selbst die Existenz des kurdischen Volkes, die

www.arsivakurdi.org

allein im türkisch besetzten Teil Kurdistans nicht weniger als 11 Millionen sind, wird geleugnet. Geschweige denn die Anerkennung der demokratischen,kulturellen und nationalen Rechte, worauf ich hier im einzelnen nicht eingehen werde.

Die Kritiker und Kommentatoren,Ulrich Greiner, Alfred Holighaus, Michael Melter und Michael Esser, sind darauf überhaupt nicht eingegangen. Lassen wir die Erwähnung von ehtnischen Phrasen der Kurden außer acht, nicht einmal die Wörter wie "Kurden" oder "Kurdistan" wurden benutzt.

Aber auch Filmregisseur Erden Kiral erklärt gegenüber des Berliner TIP-Magazins, Auszug aus dem Zitat: "Doch gerade die fortschrittlichen Filmemacher haben Angst.Nur: diese Ängste können sich sammeln und zu einer Kraft werden." Doch er übernimmt eine schizophrene Haltung, indem er trotz solcher Erklärungen bisher sehr viel Wert darauf legte, das Wort "Kurden" nicht zu erwähnen und die Tatsachen tabuisierte.

Ich bin als Kurde, gerade auch aus der Provinz Hakkari und mit den dortigen Verhältnissen sehr vertraut, über diese Art von Filmkritik - Berichterstattung - die einseitig und irreführend ist, sehr betroffen. Denn das, was ich durch die Herrschenden in der Türkei erlebt habe, wird auch hier durch die Kommentatoren spürbar gemacht: IGNORANZ, abgesehen davon, ob dies bewußt oder unbewußt gemacht wurde.

www.arsivakurdi.org

Ich kann mir jedoch schwer vorstellen, daß die genannten Herren, die sich als "aufgeklärte Kulturschaffende dieses Landes" (Bundesrepublik) verstehen, von so einer wichtigen Realität von Bedeutung, keine Kenntnis haben.

Ich hoffe jedenfalls, daß die Herren nicht bewußt die Tatesachen außer acht gelassen und das kurdische Volk diffamiert haben, denn die bewußte Naivität ist eine der schlimmsten Eigenschaften der Menschheit.

Mit freundlichen Grüßen

A.Sönmez

www.arsivakurdi.org

KURDISCHES INSTITUT IN PARIS

FORSCHUNG - BILDUNG - INFORMATION

Das Kurdische Institut Paris ist dazu vorgesehen, die historischen, kulturellen, nationalen und sozialen Dimensionen des Problems der 18 bis 20 Millionen Kurden im Nahen Osten zu studieren und es der öffentlichen Meinung bekanntzugeben.

An dieser Stelle darf daran erinnert werden, daß die kurdische Kultur von Seiten der Autoritäten, die sich das kurdische Gebiet teilen, erstickt, ja sogar systematisch zerstört wird.

Die Politik eines allgemeinen kulturellen Völkermordes hält das kurdische Volk in einer schrecklichen kulturellen Unterentwicklung, abseits der Welt des 20.Jahrhunderts. Obwohl 75% der Kurden aufgrund einer niedrigen Einschulungsrate die offizielle Sprache des jeweiligen Staates, der sie beherrscht, nicht kennen, bleibt dennoch jede Veröffentlichung, jede künstlerische Äußerung in kurdischer Sprache verboten.

SEINE ZIELE

- die Veröffentlichung in französicher Sprache sowohl der Originale, wie der Hauptwerke zu den Kurden und Kurdistan
- das Ausarbeiten von Schulbüchern für Kinder und Erwachsene im Hinblick auf die Alphabetisierung der großen kurdischen "Diaspora"
- Das Ausbilden von Kulturbeauftragten, die die kurdisch-

www.arsivakurdi.org

en Kinder in ihrer Sprache, Literatur, Musik...unterrichten.

Dieser Verband macht es sich zur Aufgabe, die kurdischen Emigranten unter Bewahrung ihrer kulturellen Identität besser in ihr neues Milieu zu integrieren. Zu diesem Zweck wird er so bald wie möglich Sektionen des kurdischen Instituts in den verschiedenen europäischen Ländern schaffen, in denen eine starke kurdische Einwanderung stattgefunden hat: Deutschland, Schweden, Niederlande, Großbritannien...

Er wird in der Lage sein, einen bedeutsamen Impuls zur Erneuerung und Entwicklung der kurdischen Kultur zu geben. Und er wird zum Dialog der Kulturen beitragen, indem er die größte Dokumentation über die Kurden und Kurdistan zusammenstellt und zugängig macht.

SEINE AKTIVITÄTEN

Kulturelle Veranstaltungen und Informationen

- Ein Dokumentationszentrum füllt die Leere, die von den an kurdischen Fragen interessierten Privatpersonen und Oraganisationen sowohl in Frankreich als auch in anderen europäischen Ländern beklagt worden ist.
  Es setzt sich aus einem Archiv und einer mit Filmen, Fotos, Dias, Kasseten und Schallplatten versehenen Mediathek zusammen, die beide der Öffentlichkeit zur Verfügung stehen.
- Kulturelle und künstlerische Veranstaltungen ermöglichen der breiten Öffentlichkeit den Zugang zur kurdischen Kultur (Konzerte kurdischer Musik, Volkstanz, Kunsthandwerk,

www.arsivakurdi.org

Filmvorstellungen usw.) und ermöglichen eine bessere Kenntnis der in Europa lebenden kurdischen Künstler.

- Die Veröffentlichung einer Kulturzeitschrift dient der Äußerung und dem Austausch verschiedener Meinungen in der kurdischen Gemeinschaft.

AUSBILDUNG UND UNTERRICHT

Die Herausgabe von Büchern und Lesebüchern zielt auf eine Verringerung des Analphabetismus in der kurdischen "Diaspora", deren wissen über die eigene Sprache und Kultur gepflegt werden soll.

Die Bücher und Handbücher sind eine hilfreiche Ergänzung für die Sprachkurse.

Die Sprachkurse: Bei einer Minimaldauer von 8 Wochen sind diese Kurse dazu bestimmt, einer Gruppe von ca. 20 Schülern während der Sommermonate Grundkenntnisse in kurdischer Gramatik und Literatur zu vermitteln.

Die Schüler werden unter den kurdischen Abiturienten ausgesucht, die in der Lage sind, nach ihrer Ausbildung freiwillig an der Alphabetisierung von kurdischen Erwachsenen und Kindern einige Stunden pro Woche mitzuwirken.

In Anlehnung an schwedische Erfahrungen werden zwei Forscher und ein Referendar solche Kursprogramme und das Lehmaterial ausarbeiten ABC-Buch, Erzählungen, Berichte...) Der Unterricht wird von dieser Gruppe gestaltet, die dem Bedarf entsprechend vergrößert werden kann.

Ein Ferienzentrum wird geschaffen, um den kurdischen Kindern und den Kindern anderer Nationalitäten die Möglichkeit zu

www.arsivakurdi.org

geben, sich mit der kurdischen Kultur vertraut zu machen. Die Gestaltung fällt in den Verantwortungsbereich der Initiatoren des Instituts.

FORSCHUNG: ZWEI HAUPTPROGRAMME

-Das Ausarbeiten eines Wörterbuchs Kurdisch-Französich ist unbedingt erforderlich, um der französichen und abendländischen Öffentlichkeit den Zugang zur kurdischen Welt zu ermöglichen.

Drei für diese Arbeit vorgesehene Forscher haben bereits ein Repertoire von 50.000 kurdischen Wörtern verfertigt und haben sämtliche seit dem 17.Jh.veröffentlichten lexikographischen Werke zur kurdischen Sprache gesammelt.

Ein Forscher und ein Referendar werden ausschließlich an der Verfassung dieses Wörterbuchs arbeiten, das in 5 bis 6 Jahren fertiggestellt sein wird. Parallel dazu, und in Rahmen der verfügbaren Mittel, wird dieses Werk in die englische und deutsche Sprache übersetzt werden. Nach der Fertigstellung dieser Arbeit soll ein Wörterbuch Französisch-Kurdisch in Angriff genommen werden.

Die Ausarbeitung von Wörterbüchern Kurdisch-Kurdisch,Kurdisch-Türkisch usw. gehört zu gegebener Zeit ebenfalls zu den Aufgaben, die sich das Kurdische Institut stellt.

-Inventar der bibliographischen Angaben. Bei der Erarbeitung dieses Inventars wird man sich auf die Suche nach bibliographischen Angaben zu den Kurden und Kurdistan in den Bibliotheken, Dokumentationszentren und Archiven in Frankreich und anderen europäischen Ländern konzentrieren.

www.arsivakurdi.org

Dieses Inventar liefert eine bessere Arbeitsgrundlage für die kurdischen Forscher und ihre europäischen Kollegen.

SEINE FINANZIERUNG

Im ersten Jahr ist das Institut dank einer Subskription in den kurdischen Milieus in der Lage, seine Aktivitäten in einer Höhe von 30% zu finanzieren.
Ab dem zweiten Jahr muß der Satz der Eigenfinanzierung des Instituts aufgrund der Einnahmen bei Veröffentlichungen und kulturellen Veranstaltungen stufenweise wachsen, damit es in einer Zeit von 4 bis 5 Jahren die vollkommene finanzielle Unabhängigkeit erreichen kann.
In der Zwischenzeit bedarf das Kurdische Institut zur Sicherung seines Funktionierens der finanziellen Unterstützung von auswärts (private Schenkungen,Beiträge sozio-kultureller Organisationen und staatliche Subventionen).

Xwendevanên hêja!
Em hêvîdar in ku hûn bikaribin vê nivîsara jorîn ku bi zimanê elmanî hatiye nivîsin pêşkeşî Elman an jî yên ku elmanî dizanin bikin, da ku ewana jî agadarî Instituta Kurd li Paris bibin û alîkariya qenciyê jê re bikin...
Em di wê bîr û baweriyê de ne ku divê her Kurdek bi kirîna weşan û belavokên Institutê bibin alîkarê wê. Ev Institut ya gelê Kurd e û bi alîkariya diravî em raste rast dibin alîkarvanê çanda gelê xwe...

www.arsivekurd.org

Ulusların kendi kaderini tayin hakkı üzerine

Gerek Türkiye, gerekse Kürdistan sol hareketi içinde yanlış ve dar bir yayın politikasının egemen olması ve hep aynı kalıplar içinde "tartışılan" sorunların belli çevrelerle sınırlı kalması nedeni ile, bütün kitleye hitab edebilecek ve kitlelerin sorunlarının tartışılmasında bir araç olabilecek Demokrat bir gazeteye bu anlamda büyük bir ihtiyaç sözkonusu idi. DEMOKRAT TÜRKİYE bu ihtiyacı giderebilme konusunda var olanların içinde ileri bir adımdır. Ancak, bu durum D.T'nin yanlış bir anlayışı aşmaya çalışırken, diğer yandan kendisinin de içine düşmüş olduğu eksik, aksak ve yanlışlarını göz ardı etmemiz gerektirmez.

Hiç kuşkusuz izlenen yanlış bir mantığın egemen olduğu ortamda, Demokratik bir yayın koşulunu yaratmak ve yayını sürdürmek oldukça zor ve zahmetli bir çabayı gerektirir. Böyle bir yayın aracının; başta ekonomik imkanların yanında, çeşitli dallarda şu veya bu biçimde pişmiş kadrolara, Teknik elemanlara, v.s. ihtiyaç duyduğu doğrudur.

Ancak, bu ihtiyacı gidermek ve yayını istenilen düzeyde sürdürmek için ille de yanlış yapmak, başka bir ifade ile ciddi çözüm bekleyen sorunları, ciddiyetten uzak tekrarlarla geçiştirmek doğru değildir. Ne yazık ki, D.T'de zaman, zaman ciddi sorunları oldukça seviyesiz bir biçimde tartışan yazılara raslamak mümkündür. Bu tür yazıların bir örneğide D.T'nin 17 Aralık 1983 sayısında, prof. Dr. Hakkı Keskin'in "Türkiye'de Halklar sorunu" Başlıklı yazısıdır.

Gerek Kemalizm, gerekse T.C devletinin Kuruluşundan yana sık, sık söylenenlerin, bugün de "Sosyalizm" adına yapılan bir tekrardan başka hiç bir anlam ve içeriği olmayan bu yazı ile ilgili hiç kuşkusuz muhatab alınması gereken prof. Dr. Hakkı Keskin değil, DEMOKRAT TÜRKİYE dir. Bunun iki önemli nedeni vardır.

Kürdistan ve Kürt Ulusal sorunu Bilimsel bir Marksist çözüm bekleyen ve önemli sorunlardan biridir. D.T. bir Gazete olarak bu konuda üstüne düşen görevi yerine getirmekten uzak olduğu gibi, Kürdistan sorununa ilişkin Kemalist ideolojinin yayın aracı da olmamalıdır.

2- D.T'nin; "Türkiye'de Halklar sorunu"nu bahane ederek, Kürt ulusal sorunu başlığı altında T.C sömürgecilerine bir özeleştiri mahiyetinde olan prof. Dr. Hakkı Keskin'nin ki gibi özeleştirilerin de aracı olmamalıdır. Redaksiyon Kurulu ve diğer sorumlularının bunu fark edemiyecek durumda olduklarını hiç sanmıyorum. Bundan dolayı, ben prof. Dr. Hakkı Keskin'in kendi görüşü imiş gibi sunduğu Kemalist mantığın, Türkiye sol hareketi için de de halen yaygın olması nedeni ile bir hatırlatma yapmakta yarar görüyorum:

Hemen belirtmek gerekir ki, yıllar dır aynı mantık ile bir takım kalıplar içinde tartışılan Kürdistan ve Kürt ulusal sorunun, halen gündemdeki yerini bir anlama korumasının en önemli nedeni, Kürdistan'ın emperyalistler tarafından çizilen suni sınırlar içinde değerlendirilmesi ve bu parçalanmışlığın olduğu gibi kabul edilmesidir. Dolayısıyla soruna bu mantıkla yaklaşıldığı müddetçe, ne kadar "sosyalist" biçimler verilirse, verilsin, mantığın özü gereği Prof. Dr. Hakkı Keskin gibi Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun varlığını inkar et-

memek mümkün değildir.

Kemalist mantık Kürt ulusal sorununun çözümünde denenmiş ve denenmeye de çalışılan yollardan biridir. Eğer Kürdistan tarihi gözden geçirilirse, görmek isteyen gözlerin göreceği bir gerçek var. Bu gerçek sosyalist bir amaç ve önderlikten yoksun olsa bile, Kürt halkının sık, sık ekmek ve bağımsızlık uğruna uygulandığı ve hemen, hemen her dönemde M. Kemal Atatürk'ün "meşur" tezi olan "Türkiye Cumhuriyetinin bölünmez bütünlüğünü parçalamak" gerekçesi ile katledildiği, soykırımlara ve mecburi iskanlara tabi tutulduğu gerçeğidir. Kemalizm bu katliamlarını demokrat hatta "sosyalistleri" bile ikna edebilecek biçimde "gerekçelendirmiştir".

Kemalizmin sunduğu gerekçelerle ikna olmuş Prof. Dr. H. Keskin de yazısında; Kürdistan ve Kürt halkının ulusal varlığını inkar etmek, ettirmek için, silah zoru ile yok etmenin yanı sıra, "dağlı Türkler", "Anadolunun ilk Türk sakinleri Kürtler", "101 soruda Türklerin Kürt boyu", "Türk Kürtleri"vs. Kürdistan dememek için büyük bir çaba sarf etmiş.

Ve Prof. Dr. H. Keskin bir yandan Kemalizm'i, diğer yandan da Stalinizm'i örnek vererek, her iki örnekte de Kürt ulusunun "kendi kaderini tayin hakkının" mutlaka korunarak "T.C. devletinin sınırları dışına taşınmaması gerektiğini ısrarla belirtiyor. Oyas Prof. Dr. H. Keskin'in deyimi ile eğer "Kürt vatandaş Türk olarak görüldüğünden general de, profesör de, bakan da, başbakan da olabilmiş" ise ve T.C. Devleti "Kürt vatandaşa sosyal, politik ve ekonomik hakların verilmesinde farklı uygulama genelde yapamamış" ise, "Kürt halkının yaşadığı sömürü ve baskı, Türk halkının yaşadığı sömürü ve baskıdan genelde farksızdır, sınıfsaldır" ise ne diye Kürtler ile ilgili ulusal sorun diye bir sorun gündemleşiyor? Ayrıca Profesör'ün yukarıda sıralanan sözleri ile, şu sözler birbirini dıştalamıyor mu? Türkiye de Kürt halkına kültürel düzey de ki bir eşitlik verilmemiştir...", "Kürt halkının çoğunluk oluşturduğu köy, mahalle ve Kentlerde aynı zamanda kendi anadilini öğrenme hakkı neden verilmesin? Neden Kürt halkı kendi dilinde bir radyo ve televizyon yayınına, basın organlarına sahip olmasın? Neden Kürt dili, edebiyatı ve kültürü için fakülteler olmasın Türkiye'de?".

Evet, Prof. Dr. H. Keskin bir "sosyalist" olarak, T.C'ne, Kürtlere verilmesi için önerdiği şu yukardaki "hak"ların, ırkçı Baas partisinin 1971 otonomisinin ne kadar gerisinde olduğunu biliyor mu? Ama bence bu bilmemezlikten ziyade, çok bağnaz bir şovenizmdir.

Ve ulusal sorunu marksizm adına kalıplar içinde tartışan ikinci bir Profesör'e daha rastlanmamıştır. "Ulusların kendi kaderini tayin hakkı"nı yazan ve geliştirenlerin hiç biri, Prof. Dr. H. Keskin gibi "Türkiye Cumhuriyetinin bütünlüğünün gereği olarak" düşünmedikleri için onlarda bir ülkenin, ulusun bütününün bir parçasını koparıp başka bir ulus ile meşru nikahlı evlendirmeye zorlamak diye bir görüşe raslamak mümkün değildir. Bu anlamda Prof. Dr. H. Keskin'in önerdiği biçimde "her ulusun kendi kaderini tayin hakkı" T.C. devleti sınırları dışına taşan, Irak, İran, Suriye Kürtlerini de içeren bir Kürt devletini öngörmektemidir? sorusunun pozitif bir cevabı marksizm de bulunamaz.

Sonuç olarak: Kürt ulusal sorunu Kemalist bir mantık ile çözülemeyeceği gibi, Stalin'in "ulusal sorun" ile ilgili bilimsel olmaktan uzak, dinsel bir iman gibi ard, arda sıraladığı kalıplar içine sıkıştırılarak da çözülemez. Gerek 4 parçaya bölünerek, her parçasının da ayrı, ayrı ulustan sömürgecilerin denetimine terkedilmesi ve gerekse, kendi içinde

geçirdiği bir takım evreler nedeni ile Kürdistanın özgül bir konumu söz konusudur. Bu konum Kürt halkının "Kendi kaderini tayin hakkı"nda bağımsız bir devleti zorunlu kılmaktadır.

Mesut Zilan
Kopenhagen

Camışkıran ile "Adak" filmi

Ömer POLAT

12 Eylül sonrası yurdumuzda güzel olan her şey işkenceye uğradı. Genç fidanlarımız işkencelerde can verdiler. Onbinlerce yiğidimiz hala zindanlarda, işkencelerde. Aydınlarımız sustu, yazmaz, yazamaz oldu. Susmalarını kınayamıyorum. Dışarıdan gazel söylemek kolay olur. Ama bence susma da bir direnmedir. Hem konumuz bu değil.

Yaşamın her alanında filiz vermeye başlayan güzel, uç veren nevroz, karçiçeği, anasından doğmuş yavru kuzu Camışkıran fırtınasına uğradı 12 Eylül ile. Gelmeye başlayan bahar kışa döndü. Çoğunuz bilirsiniz Camışkıran'ı. Yani manda öldüreni. Ama ben yine de bilmeyenler için anlatayım bu afatı: Kış, Kürdistan'a yaman gelir. Gelişi bey kamçısını da, jandarma dipçiğini de unutturur. Köyler insanıyla, hayvanıyla kış uykusuna yatarlar. Köyden köye kuş uçmaz olur. Kışın sonu artık tam bir can çekişmedir. Hayvanlar ölür, yaşlılar ölür, çocuklar ölür. Ama her şey sona ermek üzereyken, bahar yetişir imdada. Hızır gibi gelir. Karlar bir kaç gecede silinir gider ovadan. Bir, dağların başı beyaz kalır, tıpkı Kürt gelininin giydiği leçek gibi. Ova birden canlanır, yeşil uç verir. Çiriş boy atar kaya diplerinde. Çiriş çorbası can getirmeye başlar. Nevroz tomurcuğunu atar. Her yan allanmaya, yeşillenmeye başlar. Herkes can atar dışarıya. Çocuklar, koyunlu kuzular, ve de bütün canlı. Ama tehlikeyi ne uc veren yeşil, ne koyunlu kuzu, ne de çocuklar bilir. Tehlike Camışkıran fırtanasıdır. Bir güneşli bahar günü, herşeyin filizlendiği, güzelin çiçek açtığı bir günde gelir. Tıpkı 12 Eylül gibi. Camışkıranla kış bir haftalığına yeniden gelir. Bir hafta içinde güzel ne varsa yıkar, yıkar, yok eder. Çünkü Camışkıran güzele düşmandır. Tıpkı 12 Eylül gibi. Güzele düşman, çirkine dost.

İşte 12 Eylül'le birlikte de yurdumuzda güzel ne varsa yok edildi. Çirkin kaldı tek. Tıpkı bir hafta önce Alman Televizyonu üçüncü programında seyrettiğimiz "Adak" filmi gibi. Adak filmi 1979 yapımı üstelik. Çirkinliği güzden kalma. Ama bir hafta önce halklarımıza bu diye güzel bu diye sanat bu diye sunuldu altmış milyon insana. Yüzüm kızardı, utandım güzel halklarımız adına, güzel geleceğimiz adına.

Hele bu film ilericilik adına sunulduğu için, kendi adıma da protesto ediyorum.

Kürdistan, Türkiye aydını, sanatcısı tarafından altmışlı yıllarda keşf edildi. Önce fotoğraf sanatı dalında boy gösterdi. Yüzüne sinek konmuş, çamurlar içindeki çıplak çocukların resimleri küçük burjuva evlerini, kokteyl açılışlı resim sergilerinde büyük galerilerin ak duvarlarını süsler oldu. Ve küçük burjuva gönüllerde bir acıma başladı yeni keşf edilen ülkeye. Ardından öyküler, romanlar, filmler yapılmaya başlandı. Mayında parçalanmış, karakol avlusunda yatan kardeşinin ağzındaki altın dişi sökmeye giden kar-

deş mi dersin, sevdiği karısını töre uğruna kendi eliyle asan koca mı dersin. Keşfedilen öyle ilkel, öyle garipliklerle dolu bir ülkeydi ki bu ülke, ben bu öyküleri okurken irkildim. Nasıl bir ülkede yaşıyormuşum da haberim yokmuş, diye azıcık da utandım doğrusunu isterseniz. Öykü ve romanla başlayan bu insan düşmanı akım sinemaya geçti alelacele. Kürdistan binlerce güzelliklerle doludur. Tıpkı her yurt gibi. Ama o binlerce güzellik içinde yıllarca bir çirkini arayıp bulmak, ilericilik değil, gericiliktir. Çünkü ilerici sanat güzeli çıkarır ortaya, çirkini değil. İlerici sanatçı ne Camışkıran'dır, ne de 12 Eylül.

Adak filmi binlerce güzellik içinde araya araya tek bu çirkini bulmuştur. Bravo doğrusu. Halklarımız içinde çocukları uğruna canını veren binlerce baba, binlerce ana vardır. Sizler, buralarda, bu çekilmez acıya niçin katlanıyorsunuz? Yarısı çocuklarınız için değil mi? Doğrusu çekmeye değmez. Alın elinize birer bıçak, yatırın çocuklarınızı yere... Tümcenin sonunu getirmeye elim bile varmıyor. Kurtulun böylece. Türkiye çocuklarını kesen insanların yurdu değildir. Konuğuna verecek kahve bulamayınca, konuğu hoş olsun diye şıkır şıkır çiftetelli oynayan insanların yurdudur. Türkiye konukseverliğin, sevginin, güzelin yurdudur. Adak filmini yapanlar, bunu böyle bileler.

Camışkıran bir hafta sürer. Ve dayanamaz güzelin karşısında. Çeker gider bir hafta sonra. Nevroz yeniden tomurcuğunu açar, kuşburnu daha bir gür çiçeğe duru, Murat, Fırat daha bir deli akar. Dağ, taş çiçeğe bürünür. Bayramdır, bayram bahardır Kürt ellerinde . . .

Diyarbakır zindanlarından devrim ateşi yükseliyor

Diyarbakır Askeri Cezaevi siyasi tutukluları ocak ayının ilk haftasında yeni bir açlık grevine başladılar. Direniş sırasında cezaevinde yangın çıktı. Çok sayıda devrimci tutuklu öldürüldü. 17 devrimci komaya girdi.

Bilindiği gibi, bu cezaevinde daha önce, 2 Eylül 1983 tarihinde güçlü bir açlık grevi başlatılmıştı. İnatçı bir direniş sonucu bazı kazanımlar elde edilmişti. Ancak daha sonra faşist cellatlar bu kazanımları geri devşirerek işkence ve insan onurunu ayaklar altına alan uygulamalarını iyice arttırdılar.

Bu durum üzerine, halkımızın 2500 yiğit evladı, hergün ölmektense bir kere ölmek daha iyidir diyerek 5 Ocak 1984 günü yeni bir açlık grevi başlattılar. Bastırılamayan bu devrimci kin, faşist cellatları kudurttu. 6 Ocak günü cezaevinde yangın çıktı. İki gün boyunca alev ve dumanlar yükseldi. Askeri birlikler cezaevini ablukaya aldılar.

www.sivadi.org

Görüşe gelen tutuklu aileleri cezaevinden hırsla haykırılan sloganlardan durumu öğrendiler. Haber yıldırım hızıyla şehre yayıldı. Diyarbakır halkının faşist cellatlara kini daha da bilendi. Herkes ailelere destek oldu.

Tutuklu aile ve yakınları 10 Ocak günü toplanıp Seyrantepe yolu üzerindeki 7. Kolordu Komutanlığı'na doğru yürüyüşe geçtiler. Sıkıyönetim güçleri cop ve dipçiklerle yürüyüşçülere saldırdılar. Çok sayıda yaralı ve tutuklu var.

İşkenceyle öldürülen devrimcilerden isimleri saptanabilenler şöyledir: Necmettin Büyükkaya, Yılmaz Demir, Halil Çatak, İsmet Karak ve Ahmet Bayık. Bunlardan başka Fransız Haber Ajansı ve İngiliz BBC Radyosu Ankara kaynaklı bir haberde PKK'li 6 devrimcinin işkenceyle öldürüldüğünü duyurmuştur.

Bu gelişmeler üzerine F. Almanya'daki Türkiyeli örgütler 19-20 Ocak günleri toplantı yaptılar. Yapılacak protesto ve dayanışma eylemlerini görüştüler. İşgal eylemine karşı çıkan FİDEF ve Komkar toplantıdan çekildiler. DİDF (Halkın Kurtuluşu) bildiriye imza atmayacağını fakat destekleyeceğini söyledi.

Daha sonra, Diyarbakır Açlık Greviyle Dayanışma Komitesi (Proleter Dayanışma, *İşçinin Sesi*, Devrimci Kurtuluş, KKDK-Dernekleri Federasyonu, Kawa, ATİF, İşçi Gerçeği, *Serxwebûn*) imzasını taşıyan bir bildiri, basın açıklaması ve protesto kartları hazırlandı. Çok geniş bir bilgilendirme çalışması yapıldı. Alman Sendikalar Birliği (DGB) binası işgal edildi.

İşgale Alman gazeteleri yer verdi. Daha bir dizi eylem planlandı. Dayanışma eylemleri yaygın olarak sürdürülüyor.

Zindanlarda yiğitçe direnen devrimciler halkımızın onurudur. Şan olsun zindanlardan yükselen devrim ateşine!

www.arsivim.org

P I R T Û K Ê N F İ R O T İ N Ê

NAV	NİVÎSKAR	BİHA
1-APO (Helbest)	Osman Sebrî	10,-- DM
2-Gurê Bilûrvan	M.E.Bozarslan	15,50 DM
3-İçerdekiler ve Dışardakiler	M.E.Bozarslan	20,-- DM
4-Mîr Zoro	M.E.Bozarslan	15,50 DM
5-Kêz Xatûn	M.E.Bozarslan	17,-- DM
6-Meyro	M.E.Bozarslan	11,-- DM
7-Geschıchte der Kurden bis 1639	Abidin Sönmez	10,-- DM
8-Dengê Yekitiyê hêjmar 1	YDK	3,-- DM
9-Dengê Yekitiyê hêjmar 2	YDK	3,-- DM
10-Dengê Yekitiyê hêjmar 3/4	YDK	5,-- DM
11-Çiya	Hemreş Reşo	10,-- DM
12-Hêviya Welêt	Hemreş Reşo	8,-- DM
13-Hawar	C.Bedirxan	35,-- DM
14-Kamişli Katliamı	M. Baksı	5,-- DM
15-Salname	KKXK-Hollenda	10,-- DM

Navnîşa Xwestinê: Y.D.K.
P.F.3219
D-4030 Ratingen 3

www.arşivakurdi.org